

M Ü Z İ K M - 7 60n - 00

Besteciler

Yaprak dökümü

Geçtiğimiz yaz aylarından sonra müzik alanında önemli kayıplarla, üzüntülü olarak yeni sezone giriyoruz; iki idealist hoca ile bir de büyük besteci birbirinin ardından, dökülen hazân yaprakları gibi, fani dünyadan göçüp gittiler. Uzun yıllar Atatürk gençliğini, o büyük adamın istediği «muasır uygarlık düzeyine çıkarmak» için çalışıp didinen sayılı müzik hocalarından Necdet Remzi Atak ve Eduard Zuckmayer yazın en sıcak günlerinde sessizce ve yankı yapmaksızın sessizlik alemine göçtüler. Türk müzik çevrelerinin en büyük kaybı, önceki hafta, besteci Ulvi Cemal Erkin'in hiç umulmadık ölümü sadece yurdumuzda değil, yapıtlarıyla geniş bir alana yayılmış adı sayesinde, dünyanın her yanında derin yankılar uyanırdı.

İlk batılı anlamdaki Türk müzigi bestecilerinin ekolünden, yani artık yerleşmiş bir deyimle «Türk Beşlerinden», birisi olan Ulvi Cemal Erkin, 1906 yılında İstanbul'un Bakırköy semtinde dünya ya geldi. O tarihlerde pek seçkin bir kültür merkezi halindeki Bakırköy'de özel müzik toplantıları yapılır, bunlara henüz genç bir delikanlı olan Ulvi Cemal de keman çalan agabeyi Feridun Cemal'le birlikte katılırdı. İşte bu olaylar bestecinin müzik yaşantısının ilk olumlu basamaklarıydı. Önceleri annesinden sonra da öğretmen Adinolfi'den dersler alan Erkin 1925 yılında devlet tarafından Paris'te Ecole Normale de Musique'e gönderildi. 1930 da bu okulu bitirerek yurda dönen besteci, Gallon ve Phillip'in, tanınmış besteci Boulanger'in yanında eğitim görmüştü. Besteciliğin yanısıra piyanistliğini de geliştiren Erkin, tayin edildiği o tarihlerde Musiki Muallim Mektebi denilen ve sonra Devlet Konservatuarı'na dönüşen kültür yuvasında bir çok değerli öğrenciler yetiştirdi. Besteciliğinin ve piyano öğretmenliğinin yanısıra Ankara Devlet Konservatuarı'nda müdürlük yapmış, Devlet Operası Orkestrası'nı ve Konservatuar öğrencisi

Orkestrasını yönetmiştir.

Sevimli kişilik

Besteciliği, orkestra yönetmeliği, piyanistliği ya da öğretmenliği hiç sayılmazaydı bile Ulvi Cemal Erkin çevresinde sevimli kişiliğiyle adını daima andırarak bir yaradılıştaydı... Onun arkadaşlığı, yaşı ne ve ilişkileri hangi konuda olursa olsun kendisini tanıyan herkesi memnun etmiştir. Kibarlığı, çelebi tavırları, geniş bilgisi ve vukufu ile toplumda etki yapan bir kişiydi. Dünya çapındaki ününe ve sanatı yaşadığı yıllarda anlaşılan ve tutulan bir besteci oluşuna rağmen olaganüstü bir tevazuya sahipti. Sportmen, gürünüşlü ve yakışıklı bir insan olan Erkin, 66 yıllık geçmişi hiç de açığa vuruyordu. Son birkaç yıldan beri geçirdiği hastalıklar da olmasa Türk Beşlerinin içinde en genci denebilirdi.

Yapıtlarının içinde en popüler olmuşu, hiç kuşkusuz, senfonik orkestra için bestelenmiş olan «Köçekçe Sütü» dir. Türk halk danslarını canlandıran ezgileri çok canlı bir biçimde kullanan bu sütü kapsadığı renkli armoni ve aktıcı ritmiyle yalnız Türkiye'de değil, tüm Avrupa ülkelerinde de iyi bilinmektedir. Yine çok popüler bir bestesi yaylı çalgılar için dördlüsüdür. Türk besteleri arasında standart bir kuvartet yapıtı olarak çok çalınır. Piyano ve keman için birer konçerтоyla ayrıca «Piyano ve orkestra için konçertant senfoni» si, iki orkestra senfonisi, piyano için «Beş Damla» ve «Duyuşlar» adlı sülleleri ve hemen sayısız çok güzel armonize edilmiş halk türküleri vardır. Son günlerinde orkestra için yepyeni bir üslupta ve çağdaş armonileme teknigine göre bestelenen bir yapıt üzerinde çalışmakta olduğunu bize söylemişti. Üslubu çeşitli yapıtlarında farklılıklar gösteren, fakat ortak yönü olarak folklor müziginin armonizasyonuyla sağlanan malzemeden genellikle Fransız ekolüne has besteleme teknigiyle yazan çağdaş bir bestecidir.